

що ці поняття не ідентичні, але взаємопов'язані. Отже, нами сформульовано ключові поняття дослідження.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і головн.ред. В.Т.Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440с.
2. Державний стандарт початкової освіти / Учитель початкової школи. – 2018. – №4 (вкладка). – С.1–16.
3. Закон України «Про освіту».[Електронний варіант]. Режим доступу. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. 3 екрану.
4. Савченко О. Я Ключові компетентності – інноваційний результативний шкільної освіти /О.Я. Савченко // Рідна школа. – 2011. – №8-9. – С.4–8.

АЛМАШІЙ К.І.

ТОВКАНЕЦЬ Г.В.

Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ПРОГРАМНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Найбільш масовий тип спілкування людей у суспільстві – ділове спілкування. Без нього неможливо обійтися у сфері дипломатичних, адміністративних, правових, економічних, комерційних відносин. Специфічною особливістю ділового спілкування є його регламентованість, тобто підпорядкованість установленим правилам і обмеженням. Ці правила визначаються типом ділового спілкування, формою, ступенем офіційності, конкретними цілями і задачами, які стоять перед учасниками діалогу, а також національно-культурними традиціями і суспільними нормами поведінки, засвоєння яких здійснюється людиною і в молодшому шкільному віці.

Проблема формування культури спілкування учнів початкової ланки освіти знайшла відображення у низці праць відомих науковців. Так, О. Денисенко, М. Пентилюк вивчали поняття і зміст культури спілкування; теоретичні засади успішного формування мовленнєвої культури розкривали М. Вашуленко, З. Курлянд; В. Бадер, Г. Васянович, Н. Головань звертали увагу на педагогічне спілкування у контексті проблеми формування окремих аспектів культури спілкування у дітей молодшого шкільного віку.

Оскільки для розроблення закладами загальної середньої освіти освітніх програм основою є Державний стандарт початкової освіти [1], ми звернемося до основних положень Державного стандарту з метою визначення орієнтирів навчання ділового спілкування у початковій школі.

Підкреслимо, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

До ключових компетентностей належать: 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.

У процесі навчання української мови за програмою рівня стандарту необхідно розв'язати важливі загальноосвітні, виховні й практичні завдання: підготувати молодших школярів до використання мовних ресурсів у всіх ланках виробничої та невиробничої сфери; сформувати в них уміння й навички доцільного використання мовних засобів у різних життєвих ситуаціях із дотриманням українського мовленнєвого етикету; виховувати шанобливе ставлення до української мови як до державної; створити умови для свідомого опанування учнями міцних знань про українську мову; виробити потребу в постійному вдосконаленні рівня знань, культури мовлення, зокрема і ділового спілкування.

Наприклад, зміст навчального матеріалу для учнів другого класу з української мови у контексті ділового мовлення є вивчення формул мовленнєвого етикету, правил спілкування; складання записок (1-3 речень), адресованих батькам, однокласникам, учителю, що вміщують якусь інформацію, прохання тощо, використання в них слів ввічливості. Розширення змістового матеріалу відбувається для учнів третього (складання діалогу за малюнком, описаною ситуацією – з опорою на допоміжні матеріали і без них; розширення уявлень про культуру мовлення і культуру спілкування: етичні норми мовлення, правила культури спілкування; складання діалогу обсягом 4 – 5 реплік для двох учасників, без урахування етикетних формул початку і кінця розмови, складання записки, яка містить пояснення певного факту; привітання, запрошення; написання листа (другові, письменникові/ письменниці тощо) та четвертого класу (*відтворення інформації* з елементами логічної обробки матеріалу, *спілкування* належним чином під час виконання групових і колективних завдань тощо) [1].

Набуття і вдосконалення мовленнєвої компетенції молодших школярів має здійснюватися в ході аналізу актуальних навчальних і життєвих проблем, у розв'язанні яких учні бачать особистісний сенс, унаслідок чого формується їхня пізнавальна мотивація щодо вивчення мови. У початковій школі дуже важливо врахувати нахили, здібності учнів і створювати умови для навчання, врахувати індивідуальні розумові особливості учнів, виявляти їхні інтереси й нахили до певних предметів з метою профорієнтації. Поступова активізація різних видів диференційованого навчання (внутрішньокласна, курси за вибором, факультативи, класи з поглибленим вивченням предметів) забезпечує реалізацію особистісно

зорієнтованого навчання, усвідомлення учнями своїх інтересів і пізнавальних потреб, а також спробу виявити себе в різних видах ділового спілкування.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87) <http://dano.dp.ua/attachments/article/303pdf>

АНДРАШКО О. І.,
ТОВКАНЕЦЬ Г. В.,
Мукачівський державний університет, Україна

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ДИТИНИ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Вплив сім'ї та сімейного оточення на поведінку, психологічні особливості дитини та становлення її особистості безперечний. У сучасній сім'ї у зв'язку з кардинальними соціокультурними та морально-психологічними трансформаціями суспільства проблема дитячо-батьківських відносин стає все більш актуальною. Ця проблема визначається всією різноманітністю стосунків дітей та батьків, тими порушеннями в дитячо-батьківських стосунках, які можуть суттєво впливати на благополуччя дитини в сім'ї та її подальший розвиток [4].

Компонентами батьківства з психолого-педагогічної точки зору є:

1. Особливості батьківських цінностей. Вони є основними для інших компонентів батьківства і реалізуються в спрямованості особистості батьків і спрямованості їхньої поведінки. Батьківські установки і очікування включають в себе три рівні презентації: відтворювальні установки, установки і очікування в дитячо-батьківських відносинах, установки і очікування щодо способу діяльності власної дитини. Саме ці чинники багато в чому визначають особливості батьківської поведінки [1].

2. Батьківське відношення – відносно стійке явище, що включає в себе альтернативні елементи емоційно-ціннісного ставлення і здатного змінюватися в певних межах. Батьківське ставлення реалізується в підтримці контакту з дитиною, формах контролю, вихованні взаємовідносинами. За твердженням Г. Варги, «тип батьківських відносин і співвідношення їх структурних компонентів визначається не лише індивідуальними особливостями батьків, але і віком дитини» [2].

3. Батьківські почуття – значуща група почуттів, які займають особливе місце в житті людини. Батьківські почуття суперечливі, реалізуються в батьківському відношенні і батьківських позиціях.

4. Батьківські позиції є реальною спрямованістю взаємодії з дитиною, в основі якої лежить свідомо і несвідомо оцінка дитини. Батьківські позиції реалізуються в рухливих комунікативних позиціях.

5. Батьківська відповідальність – відповідальність перед соціумом і своєю совістю. Батьківська відповідальність виникає в контролі своєї поведінки і сімейної ситуації; характеризується займаною роллю в сімейному вихованні.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>